

Shikshan mandal karad's

Mahila Mahavidhyalaya Karad

Principles of Micro Economics

B. A Part –III

Paper –VII (Sem –V)

By

SHOBHA PATIL

SYLLABUS

Unit I – Introduction to Micro Economics

Meaning , nature and scope ; Importance and limitations ; The economic problem – scarcity and choice ; concept of opportunity cost ; framework of economic analysis – concept , module , parameters .

Unit II – Consumers Behaviour

Utility – concept total and marginal utility ; cardinal utility approach , law of diminishing marginal utility : Ordinal utility approach : meaning and properties of indifference curve ; consumer 's equilibrium and consumer's surplus

Unit III – Demand and supply analysis

Law of Demand , demand function , determinants of demand ; Elasticity of demand :price ,income , cross and substitution ; measurement and importance ; law of supply , supply function and elasticity

Unit IV – Theory of production

Law of variable properties and law of return to scale ; economies and diseconomies of scale ; revenue – total , marginal and average revenue ; cost concepts and their relationship, cost curves – short run and long run

Books Recommendation –

1. Appannaiah . H.R ., Reddy D.N & Shnathi S.(2005) , “ Economics for Business ”, Himalaya Publishing House , Mumbai
2. Ahuja H.L. (2016), “ Advanced Economic Theory ,”S. Chand Publication , new Delhi
3. Dwived D.N.(2006) “Managerial Economics ,” vikas Publication House Pvt.Ltd., New Delhi
4. Koutsoyianis A. (1979) “ Modern Micro Economics ” (2nd ed.) Macmillan Press , London
5. samuelson & Nordhans (1998), “ Economics (16th Ed.),” Tata Macgraw Hill Ed. (2003)
6. Stonier A W . & Hague D.C. (2003) “ A Textbook of Economic Theory ”Person Education India

सूक्ष्म अर्थशास्त्र तोंडओळख

- १ . सूक्ष्म अर्थशास्त्र अर्थ
- २ . सूक्ष्म अर्थशास्त्राचे स्वरूप
- ३ . सूक्ष्म अर्थशास्त्राची व्याप्ती
- ४ . सूक्ष्म अर्थशास्त्राचे महत्व आणि मर्यादा

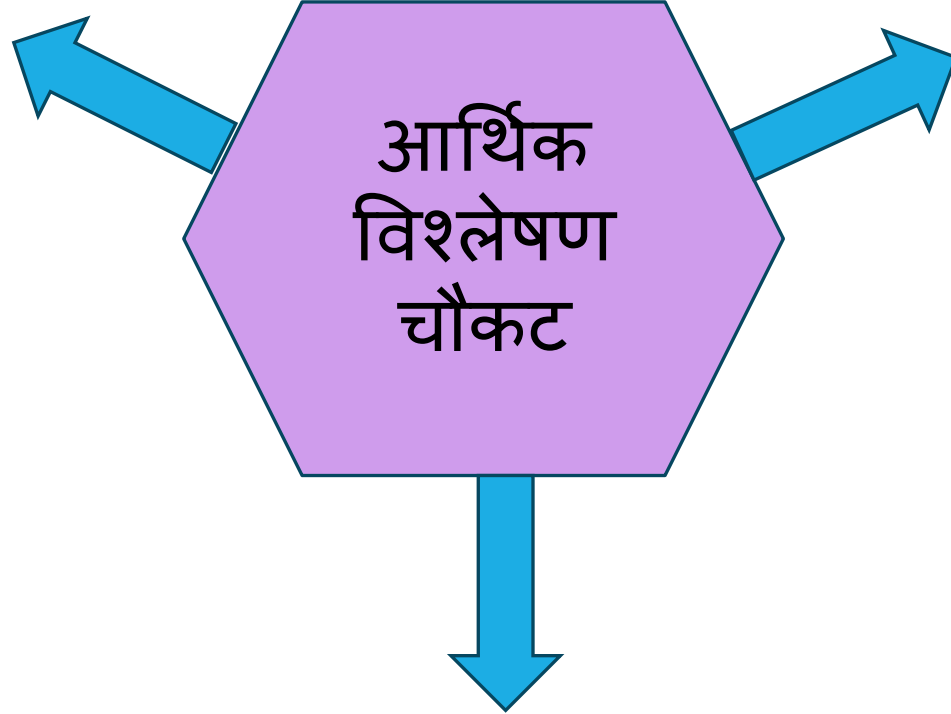
❖ अर्थिक प्रश्न दुर्मिळता आणि निवड

- 1 काय उत्पादन करायचे ?
- 2 कसे उत्पादन करायचे ?
- 3 कोणासाठी उत्पादन करायचे ?

❖ वैकल्पिक खर्चाची संकल्पना

- 1 स्पष्ट खर्च
- 2 अस्पष्ट खर्च

संकल्पना

प्रचले

घटक

उपभोक्ताचे वर्तन

□ उपयोगिता संकल्पना

- 1 सीमान्त उपयोगिता
- 2 एकूण उपयोगिता
- 3 सरासरी उपयोगिता

□ घटत्या सीमान्त उपयोगीतेचा सिद्धांत

- संख्यात्मक उपयोगिता दृष्टिकोन
- गृहिते

समवृत्ती वक्र

- ✓ अर्थ:- समवृत्ती वक्र म्हणजे असा वक्र की ज्यावरील सर्व बिंदू ही दोन वस्तूंचे असे संच दर्शवितात की ज्यापासून उपभोगत्यास मिळणारे समाधान हे सारखे असते .
- ✓ क्रमवाचक उपयोगिता दृष्टिकोन
- ✓ **समवृत्ती वक्र गुणधर्म :-**
  - १ . ऋणात्मक उतार
  - २ . आरंभ बिंदुस बहिरगोल
  - ३ . धनात्मक उतारचा असत नाही
  - ४ . आडवी अथवा उभी रेषा असत नाही
  - ५ . दोन वक्र एकमेकाना छेदत नाही
  - ६ . उजवीकडील समवृत्ती वक्र अधिक समाधान दर्शवितात .

- उपभोक्ताचा समतोल

- समवृत्ति वक्र व किमत रेषा

- किमत रेषा:-

- १ . उपभोक्त्याचे उत्पन्न

- २ . दोन वस्तू च्या किमती

- उपभोक्त्याचे संतोषधिक्य :-

उपभोक्त्या वस्तू स द्यावयास तयार असणारी किमत - वस्तू ची बाजार किमत

मागणी आणि पुरवठा विश्लेषण

मागणीचा नियम :-

“ इतर परिस्थिति कायम असताना वस्तूची किमत वाढल्यास वस्तूची मागणी कमी होते आणि वस्तूची किमत कमी झाल्यास वस्तूची मागणी वाढते “

मागणी नियमाचे अपवाद :-

- 1 गिफेण वस्तू
- 2 व्हेब्लेन परिणाम
- 3 भविष्य तिल किमत वाढीची शक्यता
- 4 अत्यावशक वस्तू

मागणीचे निर्धारक घटक

1 वस्तूची किमत

2 पर्यायी व पूरक वस्तूची किमत

3 उपभोक्त्याचे उत्पन् आणि संपत्ती

4 उपभोक्त्याचे आवडीनिवडी

5 लोकसंखेचा आकार

6 हवामान

7 जाहिरात खर्च

8 विक्री खर्च

9 शासकीय धोरण

10 इतर घटक

मागणीची लवचिकता :-

$$= \frac{\text{मागणी तिल शेकडा बदल}}{\text{मागणी च्या निर्धारक घटकातील शेकडा बदल}}$$

मागणीच्या लवचिकतेचे प्रकार :-

1 किमत लवचिकता

$$= \frac{\text{वस्तूच्या मागणीतील शेकडा बदल}}{\text{वस्तूच्या किमतीतील शेकडा बदल}}$$

पूर्ण लवचिक मागणी

पूर्ण अलवचिक मागणी

तुलनेने अधिक लवचिक मागणी

किमत
लवचिकतेचे
प्रकार

तुलनेने अलवचिक मागणी

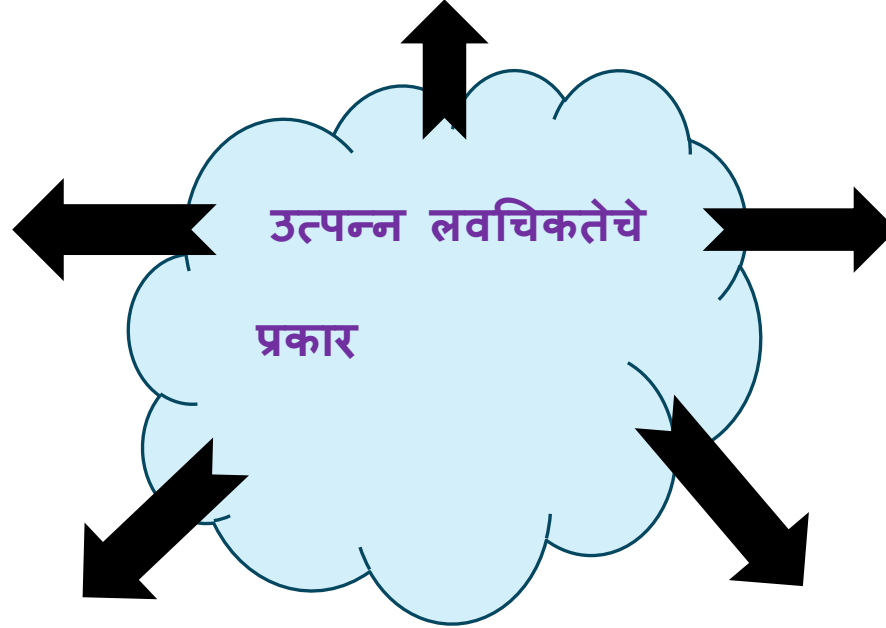
एकक लवचिक मागणी

मागणीची उत्पन्न लवचिकता :-

$$= \frac{\text{वस्तूच्या मागणीतील शेकडा बदल}}{\text{उपभोक्त्याचा उत्पन्न तिल शेकडा बदल}}$$

उणे उत्पन्न लवचिकता

शून्य उत्पन्न लवचिकता

एक पेक्षा कमी उत्पन्न लवचिकता

एक पेक्षा जास्त उत्पन्न लवचिकता

एकक उत्पन्न लवचिकता

मागणीची छेदक लवचिकता :-

$$\frac{\text{एका वस्तूच्या मागणीतील शेकडा बदल}}{\text{दुसऱ्या वस्तूच्या किमतीतील शेकडा बदल}}$$

शून्य छेदक लवचिकता

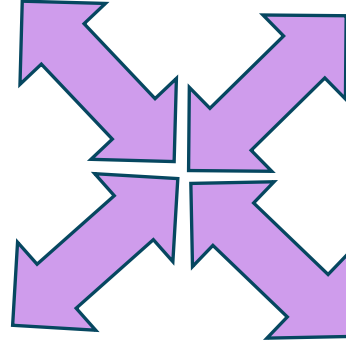
ऋणात्मक छेदक लवचिकता

धनात्मक छेदक लवचिकता

मागणीच्या लवचिकतेचे मापन :-

टक्केवारी पद्धत

बिंदू पद्धत

परीघ पद्धत

एकूण खर्च पद्धत

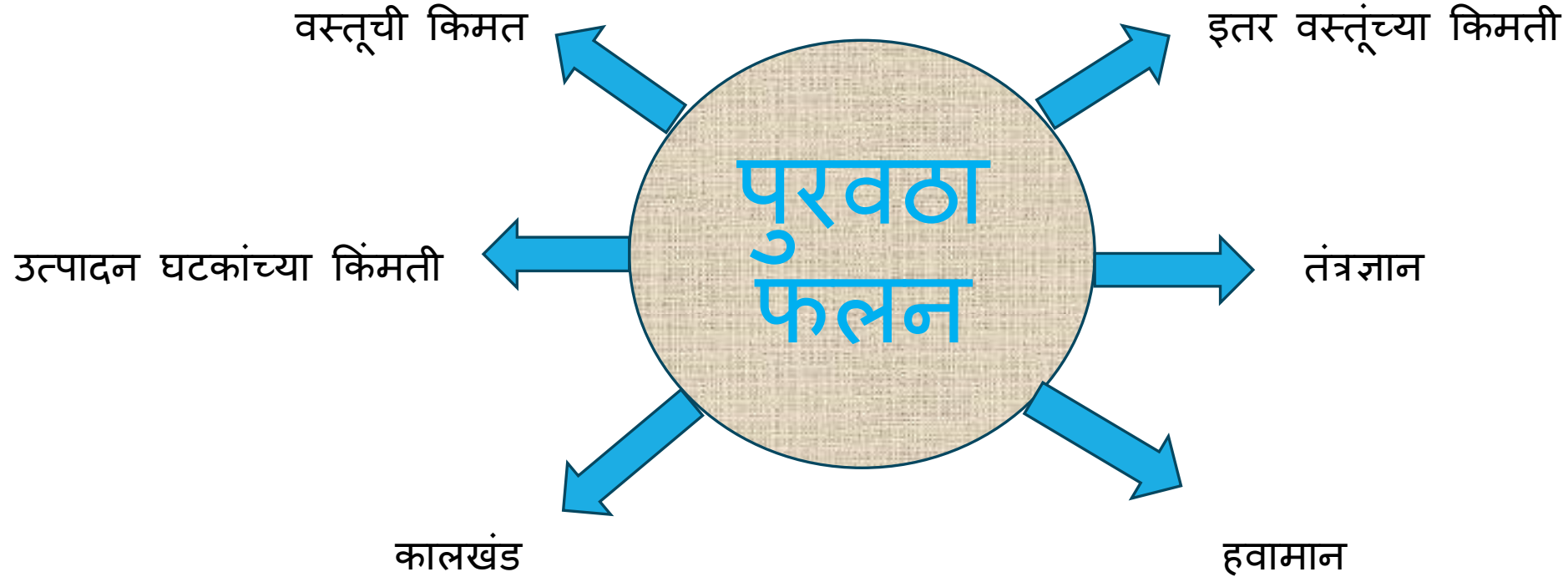
मागणीच्या लवचिकतेचे महत्त्व :-

- 1 किंमत निर्धारण
- 2 मक्तेदारीतील मूल्य भेद
- 3 उत्पादन घटकांची किंमत निक्षिती
- 4 मागणीचा अंदाज
- 5 डम्पिंग
- 6 शासकीय धोरण
- 7 आंतर राष्ट्रीय व्यापाराचे फायदे

पुरवठ्याचा नियम :-

‘इतर परिस्थिति कायम असताना वस्तूची किमत वाढल्यास वस्तूच्या पुरवठ्यात ही वाढ घडून येते आणि जर वस्तूची किमत कमी झाली तर वस्तूच्या पुरवठ्यात ही घट घडून येते ’

पुरवठा फलन :-

$$\text{पुरवट्याची किंमत लवचिकता} = \frac{\text{वस्तूच्या पुरवठ्यातील शेकडा बदल}}{\text{वस्तूच्या किंमतीतील शेकडा बदल}}$$

• प्रकार :-

- एकक किंमत लवचिक पुरवठा
- पूर्ण किंमत अलवचिक पुरवठा
- पूर्ण किंमत लवचिक पुरवठा
- तुलनेने अधिक लवचिक पुरवठा
- तुलनेने कमी लवचिक पुरवठा

उत्पादनाचा सिद्धांत

बदलत्या प्रमाणाचा सिद्धांत :- अल्पकाल

प्रमाण प्रत्ययाचा सिद्धांत :- दीर्घकाळ

□ प्रमानाच्या बचती आणि बेबचती :-

अंतर्गत बचती

१. तांत्रिक बचती
२. व्यवस्थापकीय बचती
३. विपणन बचती
४. वित्तीय बचती
५. धोका पत्करण्यातील बचती

अंतर्गत बेबचती

१. व्यवस्थापकीय बेबचती
२. विपणन बेबचती
३. वित्तीय बेबचती
४. तांत्रिक बेबचती

□ बाह्य बचती आणि बेबचती :-

बाह्य बचती

- १.केंद्रीकरणाच्या बचती
- २.माहितीच्या बचती
- ३.विषेशिकरणाच्या बचती

बेबचती

- १.तीव्र स्पर्धा
- २.उत्पादनाचा खर्च वाढतो
- ३.श्रमाचा तुटवडा

□ एकूण प्राप्ती:- $TR = Q P$

□ सरासरी प्राप्ती :- $AR = \frac{TR}{Q}$

□ सीमान्त प्राप्ती :- $\frac{TR}{Q}$

खर्चाचे प्रकार

एकूण खर्च

एकूण बदलता खर्च

सरासरी बदलता खर्च

एकूण स्थिर खर्च

सरासरी स्थिर खर्च

सरासरी एकूण खर्च

सीमान्त खर्च

THANK YOU.